
Sztaskó Richard

TÖBBNYIRE DERÜLT

„Az nem lehet, hogy életem a tévedés szinonimája.”
(Ismeretlen közép-európai szerző)

Ebben az ürességben én vagyok, egyes-egyedül, senki más.

Hallom, ahogy a konyhai falióra tik-takja szeleteli az időt, apró másodpercekre kockázza itt a csöndet, mintha éles kés koppanna egy vágódeszkán. Tehetetlen vagyok a velem szemben felsorakozott hatalmakkal, egyetlen esélyem, ha hagyom megtörténni mindazt, aminek meg kell történnie. Tik és tak és tik és tak, egészen addig, amíg világ a világ, s a lítiumelemből ki nem fogy az erő. Az első korty hideg kávé sosem az ébredést szolgálja, csupán az avas szájszag elűzésére tett nevetséges kísérlet. Csak mosolyogni tudok, pedig idebent már mindent el- és leáztattak a könnyek. Mar, mint a sav, éget, mint a lúg, s nekem ebből az egészből nincs semmiféle hasznom. Irigylésre méltó a hátára fordult bogárnak sorsa, eszeveszetten kalimpáló lábával neki talán több szerencséje lesz. Én csak ülök és várok, talán a napra, hátha végre hajlandó megébredni bal felől, vagy valami ismeretlen eredetű, de mégis új zajra, ami beférkőzik ide a négy fal közé, s több, mint az óra-fóhász vagy a sarokba állított hűtőszekrény tompa bűgása. Nekem nincsenek hártavékony szárnyaim, és hiányzik rólam a királykék színben pompázó, vékony piros szegéllyel körbefuttatott kitingpáncél is.

Igyekszem megérteni a tik és a tak közé szorított csöndet, de ha pontosabban szeretnék fogalmazni, azt mondanám: igyekszem megérinteni, de mivel korlátozottak a lehetőségeim, a biztos bukásra szavazok. Eleget tévesztettem már össze a zuhanást a röpléssel, így pontosan tudom, hogyan kell földet érni ahhoz, hogy minél kevesebb sérüléssel álljak végül talpra.

Azt mondják, hogy életünk során úgy hordjuk testünket, mint valami ruhát, amit születésünk pillanatában a lelkünkre húztunk, és ezt a testet az ölelő kaszás felé kullogva szép lassan elhasználjuk, aztán halálunk után a lelkünk új testbe költözik, és minden kezdődik előlről egészen addig, amíg meg nem szűnik ez a körforgás, amíg kikerülünk a karma kerekei közül, s eljutunk a legfelsőbb bolygókig. De mi a helyzet azokkal, akik nem a testüket használják el, hanem a lelküket, ráadásul idejekorán? Mi a helyzet velünk? Elkopott és rongyos lelkünket miféle testtel tudjuk eltakarni? S akarjuk-e egyáltalán? Én nem tudok kívül csillogni, ha belül rothadok.

Tik és tak és tik és tak és kés és kopp és tik és tak és tik és tak és kés és kopp és tik és tak és tik és tak és –

Az arcommal most sem tudok mit kezdeni, egyetlen haszna, hogy elfedi a kaleidoszkóp színeiben (vagy éppen színeivel?) pompázó öntudatot.

Ebben az ürességben én vagyok, egyes-egyedül, senki más.

Elférek még a vonuló felhők alatt, de azt hiszem, egyre kevésbé tudok sikeres lenni a vállaimra vett kereszt cipelésében. Előbb-utóbb elbukom, a durva szemcsés, fehér murvakavicsok a térdeimbe fúródnak, ott hagyják különös alakzatban a nyomaikat, ahol a leginkább fáj, a térdkalács melletti lágy részekben, száraz tenyeremet is ledörzsöli majd a részvételen talaj, ahogyan hulltomat az erőltetett életösztönből fakadó kitámasztás hirtelen megállítja. A vállaimban érzem ezt a találkozást, a vállaimból pedig tovább-sugárzik a gerincoszlopom felé, nincs kétség, egyensúlytalanságom, mint valami illékony jelenés, még el sem kezdődött, de már véget is ért, én pedig a térdeimbe ágyazódott kavicszemektől remélem a megváltást. Lesz-e bátorságom átadni a keresztet, ha valaki segítőszándékkal közeledik felém? Különös, hogy nem azt kérdezem: egyáltalán lesz bárki, aki megsegít? Bízom bennetek, hát ti is bízzatok bennem! Erőt veszek magamon, s a keresztemet átadom, ha lesz, aki megszólít.

Az első és második korty kávé közt még nincs semmi, de a második és harmadik közé már egy fortepiano akkordjainak lebegését illeszttem. Azután megpróbálok ezt a pillanatot megtartani a tenyeremen, mintha legalábbis ez volna az egyetlen esély, nem is tudom, mire, bármire, szóval tartom és hagyom, hogy láthatóvá válják ebben a félhomályban, ebben a fénytelen pislogásban, ebben a ciszben, de az ujjaim közt lassan kifolyik ez a pillanat, lecsöppen a konyhakőre, s menthetetlenül beleolvad a kerámialap szerencsevörösébe, hiába próbálok utánakapni, esélyem sincs, hogy megtartsam, úgy tűnik, erre a sorsra lettem kárhozható, szemtanúja leszek a széthullásnak.

Odakint, ahová a képzelet egy lakás körvonalait húzza, az előtér fogasán kabát lóg. A zsebeiben egymáshoz koccannak a járdaszegély mellől következetesen összegyűjtött kavicsok, minden nap egy, az aznap legszebb és legsimább felületű, szélcsend idején folyton hallom, miféle titkokat suttognak a zsebem mélyén, azt hiszik, elrejthetik előlem az igazságot, a kvarckoppanás gyűszűjét ráhúzom a szívemre, s onnan kezdve nincs mitől tartanom, védve vagyok a hamisság tűszúrásai ellen. Tudom, hogy vár odalent az utcán egy újabb kavics, most még ott pihen a formátlan formák erdejében, de hamarosan ő is a zsebembe süllyed, a súly nem több, mint egy halott veréb lelke. Megígérem, hogy többé nem ígérek meg semmit, se fölöslegesen, se betarthatatlanul.

Aztán eljátszom a gondolattal, hogy én is gondolat vagyok, ennek a megfáradt lítiumelemnek az utolsó gondolata, mielőtt végleg lemerül. Ott motoszkálok az apró savas közegben, hol a töltés ereje + és – között egyre csak fogy; ott jövök a világra, s ott válok majd az örök enyészetté. Az elem végső nekibuzdulása még enged egynehány tik és tak kattantást, a hajnalra váró konyhacsöndben egy nap utoljára még odakoppan a kés a vágódeszkához, és utána nincs tovább. Csak egy újfajta csöndesség, szarkofág-arcommal egyenlő. Hiszek abban, hogy utolsó gondolatként szebb vagyok annál, mint amilyenek fogantatásom pillanatában elképzelték. Ha át tudnám magam ölelni – úgy, ahogyan mást sohase tudtam, valami ismeretlen eredetű görcs miatt –, nem lenne okom aggódni semmiért. Igyekszem álmaimban nem születési rendellenességként gondolni a hatnapos teremtésre. Az ébrenlét már egészen más-világ.

A legenda szerint Bódhidharma, a hírhedt pátriárka egy napon meditálás közben el-elszunyókált. Ekkor már kilenc éve ült egy barlangban a falát bámulva, és folyamatosan küzdött az álmosággal, aztán elszenderült. Amikor riadtan fölébredt, menten elfogta a düh, és még abban a pillanatban lenyírta a szempilláit, és a földre szórta őket, azok pedig gyökeret eresztettek, és cserje sarjadt belőlük. Ez a cserje nem más, mint a tea, amelynek leveleiből azóta is élénkítő, frissítő italt készítenek a szerzetesek ott a messzi Távol-Keleten. Arról persze nem szól a legenda, pontosan mivel is, milyen eszközzel nyírta le a szempilláit Bódhidharma, s ha netalán ollóval, akkor honnan szerzett egyet ott a barlang mélyén?

Egyre kevesebb reményt látok ebben az egészben. Csinálom, ameddig bírom, persze kételkedve fogadom a horizont mögött fölbukkanó napkorongot. Hamarosan balról fog majd bevilágítani ezen az ablakon. Most még teljes a sötétség, az égen ragyogó csillagok közül semmi sem látszik, a holdat is valahol a túloldalon kellene keresnem, valahol a tűzfalak takarásában. Ott kellene lennem, ahol most nem vagyok. Azzá kellene válnom, ami nem vagyok. Ülök, aztán felállok, járkálok erre-arra, ebből áll a létezésem, mindenféle mozgásformát végzek, és cselekszem, és viaskodom a gondolataimmal. Ebben az ürességben én vagyok, egyes-egyedül, senki más. A sarokba állított hűtőszekrény tompa bűgása odadörgölőzik a tik és takok rendjéhez. A félhomályban csak formákat észlelek, a fölaggatott hűtőmágneseket is csak sejteni vélem a helyükön. Abban bízom, hogy valósággá lesz az ígélet: a nap folyamán párássá válik a levegő, foltokban köd is képződik, gyenge vagy mérsékelt légmozgás mellett csapadék nem várható, a délutáni órákban többnyire derült, fátyolfelhős lehet az ég.